

HRA Ontwikkeling BV
t.a.v. mevrouw Y. van der Zanden
Postbus 1
5688 ZG OIRSCHOT
5 6 8 8 Z G 1

ARCADIS REGIO BV
Dr. Nevenstraat 5e
Postbus 1632
6201 BP Maastricht
Tel 043 3523 311
Fax 043 3639 981
www.arcadis.nl

Onderwerp:
Quickscan natuurwetgeving kloostercomplex Cadier en Keer

REGIO ZUID

Geachte mevrouw Van der Zanden,

Maastricht,
30 september 2005

Hierbij ontvangt u de resultaten van de quickscan natuurwetgeving voor het kloostercomplex te Cadier en Keer dat op 19 september 2005 heeft plaatsgevonden. De resultaten worden meegenomen in de ruimtelijke onderbouwing ex artikel 19 van de WRO.

Contactpersoon:
M.W. Klasberg

Telefoonnummer:
043-3523357

Uit het onderzoek blijkt dat bij de herinrichting van het terrein knelpunten te verwachten zijn ten aanzien van de Flora- en faunawet. De te slopen gebouwen herbergen mogelijk kolonies van beschermde vleermuizen. Daarnaast is ook kans op strijdigheid met de toekomstige natuurfunctie in relatie tot de aangrenzende Ecologische Hoofdstructuur. Een en ander hoeft echter niet te betekenen dat het plan geen doorgang kan vinden. Wij raden u aan om een aanvullende natuurtoets uit te (laten) voeren om hierover meer duidelijkheid te krijgen.

E-mail:
m.w.klasberg
@arcadis.nl

Ons kenmerk:
110501/ZC5/4R5/701193

Indien er omtrent deze quickscan nog vragen bestaan dan verzoeken wij u contact op te nemen met onze ecooloog Max Klasberg op nevenstaand telefoonnummer.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
ARCADIS

drs. W.C.F. Klaassen
Hoofd Marktgroep Stad

Quickscan natuurwetgeving kloostercomplex te Cadier en Keer

1. Inleiding

Voor de realisatie van de sloop en herbouw ter plaatse van het kloostercomplex te Cadier en Keer is het noodzakelijk het plan te toetsen aan de natuurwetgeving, in het bijzonder de Flora- en faunawet. Deze toetsing richt zich op de effecten op natuurwaarden, die kunnen optreden bij de realisatie van de voorziene bestemming. In deze 'quickscan natuurwetgeving' is het resultaat van de toetsing weergegeven. Als er beschermde soorten en natuurgebieden in de verdrukking komen zal een uitgebreidere 'natuurtoets' uitgevoerd moeten worden.

2. Voorgenomen activiteit

Het plan omvat de realisatie van urban villa's, patiowoningen en vrijstaande woningen. Daarnaast zal er woningbouw gerealiseerd worden in het voormalige kloostercomplex. Het betreffende terrein is gedeeltelijk bebouwd en verhard en deels voorzien van siertuinen.

De voorgenomen plannen bestaan in eerste instantie uit sloopwerkzaamheden van enkele gebouwen en schuren om er vervolgens nieuwbouw te realiseren. Uit de huidige plannen is het onduidelijk of er ingrepen gepland zijn met betrekking tot de nog aanwezige oude, deels verwilderde kloostertuin. Volgens de plantekeningen zal het aangrenzende hellingbos aan de westzijde van het plangebied gespaard blijven.

3. Relevante wet- en regelgeving

3.1 Gebiedsbescherming

In en rondom het plangebied liggen (al of niet toekomstige) natuurgebieden, die aangewezen zijn als Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Provinciale Ontwikkelings Groen (POG)¹. Voor de gehele EHS geldt het 'nee, tenzij beginsel', een planologische basisbescherming conform PKB Structuurschema groene ruimte. Nieuwe ingrepen en activiteiten in deze gebieden en in de onmiddellijke nabijheid ervan zijn niet zonder meer toegestaan als deze de wezenlijke kenmerken of waarden in deze gebieden direct of indirect aantasten. Voor de POG geldt het 'ja, mits' regime. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn hier mogelijk mits een groene tegenprestatie wordt geleverd. Anders dan bij de EHS hoeft hier niet meer het zwaarwegend maatschappelijk belang en gebrek aan alternatieven te worden aangetoond. In hoofdstuk 6 gaan we hier nader op in.

In de omgeving van het plangebied liggen voor de rest geen natuurgebieden die beschermd zijn in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

¹ Op 21 juni 2005 hebben de Gedeputeerde Staten het Ontwerpbesluit tot wijziging van de ecologische hoofdstructuur ten behoeve van de Wet ammoniak en veehouderij vastgesteld. De Provinciale Hoofdstructuur wordt hiermee vervangen door de EHS en PG. In ons advies anticiperen we op deze ontwikkeling.

3.2 Soortenbescherming

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal soorten (waaronder vrijwel alle gewervelde dieren en een aantal planten). Deze mogen onder meer niet gedood, verjaagd, gevangen of verontrust worden. De uitvoering van werkzaamheden kan in sommige situaties leiden tot handelingen, die in strijd zijn met deze verbodsbepalingen. De werkzaamheden kunnen immers leiden tot het verstoren of doden van dieren en het vernietigen van groeiplaatsen van beschermde planten. In veel gevallen kan het plan overigens zo uitgevoerd worden, dat overtreding van de genoemde verbodsbepalingen niet aan de orde is. Wanneer dit niet mogelijk blijkt te zijn en de wet geen mogelijkheden biedt voor vrijstelling, dan moet een ontheffing aangevraagd worden, die alleen onder bepaalde voorwaarden kan worden verstrekt.

Onder bepaalde voorwaarden is het mogelijk van de minister van LNV vrijstelling te krijgen voor ruimtelijke ontwikkelingen. Sinds 23 februari 2005 is een nieuw vrijstellingenbesluit in werking treden, in de vorm van een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Hierin worden de beschermde soorten in verschillende categorieën onderverdeeld. Afhankelijk van de categorie waarin een bepaalde soort valt is een ontheffing noodzakelijk of kan een vrijstelling gaan gelden. Er worden vier categorieën onderscheiden, zie tabel 1.

Tabel 1 Beschermingscategorieën AMvB artikel 75

Categorie	Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen
Vogels	Vrijstelling mogelijk mits gebruik gemaakt wordt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (uitgebreide toets)
Algemene soorten	Vrijstelling mogelijk
Soorten op bijlage 4 van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van de AMvB	Ontheffing noodzakelijk (uitgebreide toets)
Overige soorten	Vrijstelling mogelijk mits gebruik gemaakt wordt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (lichte toets)

4. Voorkomen van beschermde soorten

Om vast te stellen of beschermde soorten in het plangebied aanwezig (kunnen) zijn, heeft een veldbezoek plaatsgevonden op 19 september 2005. Tijdens dit bezoek is het gebied beoordeeld op habitatgeschiktheid voor beschermde soorten. Er heeft overigens geen uitgebreide inventarisatie plaatsgevonden.

Flora

Het plangebied bestaat momenteel uit een bebouwd en groen gedeelte in de vorm van verwilderde sier- en kloostertuinen. In en rondom de huidige bebouwing zijn geen beschermde en bedreigde plantensoorten aangetroffen of te verwachten. Ter plaatse van het onbebouwde gedeelte is een Steenbreekvaren (beschermde soort) aangetroffen. De verwachting is dat er mogelijk nog andere beschermde plantensoorten voorkomen of meer groeiplaatsen van de aangetroffen soort.

ARCADIS

Vogels

Het hellingbos aan de westrand van het plangebied vormt een geschikte omgeving voor diverse struweel- en bosvogels. Tijdens het veldbezoek zijn diverse soorten waargenomen in het plangebied, zoals merel, huismus, zwarte mees en houtduif. Daarnaast zijn er waarnemingen gedaan van sporen die duiden op gebruik van het plangebied als broedbiotoop. Deze sporen zijn waargenomen op enkele gebouwen die volgens de plannen gesloopt gaan worden.

De aanwezige vegetatie ter plaatse van de oude kloostertuin vormt een geschikte omgeving voor diverse struweel- en bosvogels. De grote oude naaldbomen, aanwezig in de voormalige kloostertuin, kunnen gedurende de winterperiode het verblijf vormen van roestende uilen gelet op de vondst van braakballen. Enkele gebouwen die gesloopt gaan worden vormen tenslotte geschikte broedbiotopen voor dakbroedende vogelsoorten als gierzwaluwen en huismussen.

Zoogdieren

Het plangebied en de directe omgeving vormen geschikte leefgebieden voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals eekhoorn, mol, egel, veldmuis, aardmuis, konijn, wezel en hermelijn. De aanwezigheid van de eekhoorn is vastgesteld door de aanwezigheid van sporen (aangevroten dennenappels). Met name het hellingbos aan de westzijde van het gebied en de oude kloostertuin biedt tevens voldoende schuil- en dekkingmogelijkheden voor marterachtigen. Het aanwezige groen is geschikt als migratieroute en foerageergebied voor vleermuizen. In het plangebied bevinden zich mogelijk vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen in de aanwezige bomen en / of bestaande bebouwing. Tijdens het veldbezoek zijn bij enkele gebouwen concrete aanwijzingen (uitwerpselen op kozijnen en ramen) gevonden die duiden op de aanwezigheid van verblijfplaatsen.

Volgens het Dassenbeschermingsplan Limburg (LNV, 1993) ligt het plangebied in actueel leefgebied van de Das. De dichtstbijzijnde bewoonde burcht ligt op een afstand van ongeveer 750 meter. Het plangebied zelf zal in onze ogen geen belangrijke rol spelen als foerageergebied van de Das gezien de afwezigheid van kleinschalige graslanden, boomgaarden en akkers.

Amfibieën, reptielen en vissen

In het plangebied liggen geen sloten of andere watergangen die permanent watervoerend zijn. Het gebied is hiermee ongeschikt als leefgebied voor vissen en amfibieën, met uitzondering van de Gewone pad (overwinteringsbiotoop). Het aangrenzende hellingbos en de verwilderde kloostertuinen vormen een geschikt leefgebied voor de Hazelworm. Het plangebied is voor de rest ongeschikt voor reptielen gezien het ontbreken van schrale vegetaties.

Vlinders, libellen en andere soorten ongewervelden

Binnen het plangebied zijn geen schrale bloemrijke vegetaties of waterpartijen aanwezig. Aanwezigheid van bijzondere soorten dagvlinders, libellen of andere soorten ongewervelden kan worden uitgesloten. Het hellingbos ten westen van het plangebied kan wel een belangrijke rol vervullen voor diverse bedreigde vlindersoorten.

Tabel 2 Beschermde / bedreigde soorten dieren die in het plangebied voor (kunnen) komen

Soort	Ffwet	HRL/VRL	Rode lijst
Steenbreekvaren	X		
Algemeen voorkomende broedvogels	X		
Algemeen voorkomende zoogdieren	X		
Diverse vleermuissoorten	X	X	
Eekhoorn	X		
Hazelworm	X	X	

Ffwet: Flora- en faunawet

HRL: Habitatrichtlijn, bijlage 2 of 4

VRL: Vogelrichtlijn, bijlage 1

5. Beoordeling van de effecten op wettelijk beschermde soorten

5.1 Effecten

De werkzaamheden hebben tot gevolg dat voor de aanwezige soorten vogels en zoogdieren leefgebied verloren gaat en dat verstoring op treedt door de sloopwerkzaamheden van een aantal panden op het terrein. Het effect van de sloopwerkzaamheden is dat mogelijke vaste verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen en dat deze soorten elders nieuwe verblijfplaatsen moeten zoeken. Wanneer tijdens de werkzaamheden gebouwbewonende diersoorten aanwezig zijn, kunnen deze onopzettelijk gedood worden. Indien het aangrenzende hellingbos en de beboste kloostertuin (noordwesthoek) gespaard blijven zal het effect foeragerende en trekkende vleermuizen en dagvlinders te verwaarlozen zijn.

Het effect op de aanwezige vegetatie is dat mogelijke beschermde en/of zeldzame muurplanten verdwijnen wanneer er ingrepen gedaan worden in de deels verwilderde kloostertuin.

In de nieuwe situatie kunnen, afhankelijk van de inrichting van het gebied, nieuwe geschikte broedplaatsen voor algemene vogelsoorten ontstaan en zich nieuwe biotopen voor kleine zoogdiersoorten ontwikkelen.

5.2 Mogelijke overtredingen Flora- en faunawet

In het plangebied en directe omgeving kunnen een aantal beschermde soorten zoogdieren en vogels voorkomen. Het gaat hierbij vooral om algemene vogelsoorten van kleinschalige cultuurlandschappen en om mogelijk meerdere soorten vleermuizen. In de onderstaande tabel zijn mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet weergegeven.

Tabel 3 Mogelijke overtredingen van algemene verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet

Soort	Artikel 8	Artikel 9	Artikel 10	Artikel 11	Artikel 12
Steenbreekvaren	X				
Algemeen voorkomende broedvogels			X	X	X
Algemeen voorkomende zoogdieren		X	X	X	
Diverse vleermuissoorten		X	X	X	
Eekhoorn			X	X	
Hazelworm		X	X	X	

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

5.3 Voorkomen van effecten

Negatieve effecten van de aanlegwerkzaamheden zijn te voorkomen door de volgende maatregelen te treffen:

- het slopen van gebouwen gedurende de periode vanaf half augustus tot eind september (in deze periode zijn vleermuizen op zoek naar geschikte winterverblijven en is hun verspreidingsactiviteit groot);
- het verwijderen van bestaande beplanting buiten het broedseizoen van vogels (dus voor half maart en na medio juli);
- of de versturende werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen te laten starten, zoals het bouwrijp maken en de sloopwerkzaamheden zelf. Hiermee wordt voorkomen dat broedvogels zich in het plangebied gaan vestigen en alsnog verstoord kunnen worden. Hierbij dient gesteld te worden dat deze werkzaamheden uitvoerbaar zijn als met zekerheid is vastgesteld dat er geen overwinterende vleermuizen in de te slopen gebouwen aanwezig zijn.

Schade aan kleine zoogdieren (muizen, mollen en egels) is niet te voorkomen.

5.4 Ontheffing Flora en faunawet

De (mogelijkerwijs) aanwezige zoogdieren in het plangebied betreffen zowel beschermde als algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voorkomen. In het kader van de AMvB art. 75 is voor de algemene soorten niet langer een ontheffing nodig. Dit geldt wel voor de eekhoorn (lichte toets) en vleermuissoorten (zwarte toets). Voor deze laatste soort geldt dat hun verblijfplaatsen, foerageergebieden en trek/vliegroutes beschermd zijn. Mogelijkerwijs bevinden zich (zomer of winter) verblijven in de gebouwen die in aanmerking komen voor sloop. Als deze gebouwen niet behouden kunnen worden zal in dat geval in het kader van de Flora- en faunawet een ontheffing aangevraagd moeten worden.

Verstoring van (broed)vogels – al of niet tijdelijk - is niet toegestaan binnen de Flora- en faunawet. Zolang de verstoringe bouw- en sloopwerkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden wordt geen verbodsbepaling overtreden en is geen ontheffing nodig. In andere gevallen is ontheffing vereist. Voor een dergelijke aanvraag geldt een uitgebreide (zwarte) toets.

Het is op dit moment onduidelijk in hoeverre verstoring en/of vernietiging van beschermde plantensoorten (waaronder in ieder geval de Steenbreekvaren) zal plaatsvinden.

Nader onderzoek zal moeten uitwijzen in hoeverre bovengenoemde (zwaar) beschermde soorten voorkomen binnen het plangebied. Het gaat hierbij met name om vleermuizen en reptielen. In veel gevallen kunnen deze beschermde natuurwaarden afdoende beschermd worden door hier rekening mee te houden in het plan. Indien dit niet mogelijk blijkt te zijn zal alsnog ontheffing aangevraagd moeten worden.

6. Beoordeling van de effecten in relatie tot de PES

De voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden vinden plaats binnen de directe invloedssfeer van de Ecologische Hoofdstructuur. Een beperkt deel van het plangebied (beboste kloostertuin in de noordwesthoek) ligt zelfs binnen deze bestemming. Indien negatieve effecten richting deze beschermde natuurgebieden kunnen worden uitgesloten, kan het onderhavige plan doorgang vinden. Het kan daarbij gaan om directe en indirecte effecten, waaronder areaalverlies, versnippering en verstoring. De plannen zijn op dit moment te weinig gedetailleerd en concreet om hier conclusies aan te verbinden. Zolang het hellingbos aan de westzijde en de genoemde kloostertuin intact blijven – en zo mogelijk versterkt door het bijplanten van bosschages – gaan we er van uit dat negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Wij raden u aan om in het vervolgetraject alsnog het ontwerp te laten toetsen op het vlak van natuurwet- en regelgeving.

7. Conclusies

De feitelijke inrichting van het plangebied leidt tot knelpunten ten aanzien van de Flora- en faunawet. Hierbij is vooral sprake van verstoring van mogelijke vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en verstoring van leefgebied van eekhoorns. Daarbij is (mogelijkerwijs) ook sprake met strijdigheid met de toekomstige natuurfunctie in de aangrenzende Provinciale Ecologische Structuur. Dit hoeft echter niet te betekenen dat het plan geen doorgang kan vinden. Hieronder geven we een overzicht van de belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

- In de te slopen gebouwen zijn mogelijkerwijs vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Nader onderzoek is noodzakelijk om dit uit te kunnen sluiten.
- Er is nader onderzoek noodzakelijk met betrekking tot het mogelijke voorkomen van de hazelworm binnen het plangebied.
- Het eventueel verwijderen van vegetatie en de aanlegwerkzaamheden (inrichting van het plangebied) dienen buiten het broedseizoen (15 maart en 15 juli) plaats te vinden om verboden handelingen ten aanzien van vogels te voorkomen.
- Er is ontheffing vereist in het kader van de Flora- en faunawet voor de verstoring van broedvogels in geval van uitvoer van de geplande sloopwerkzaamheden tijdens het broedseizoen.
- Voor de overige beschermde soorten ten aanzien waarvan verboden handelingen te verwachten zijn geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen in het kader van de nieuwe AMvB art. 75 van de Flora- en faunawet.
- Er is een nadere studie nodig naar de mate waarin de Ecologische Hoofdstructuur in negatieve zin wordt beïnvloed. Afhankelijk van de status van de EHS en aard van de effecten zullen mitigerende en/of compenserende maatregelen moeten worden getroffen. Dit onderzoek kan gecombineerd worden met het aanvullende veldonderzoek naar vleermuizen en Hazelworm.